

Elle van den Bogaart

Krassen

Van Holkema & Warendorf

I

Kwart over acht. Shit, weer verslapen.

Twee maanden geleden zou hij uit zijn bed zijn gesprongen, maar nu draait hij zich om en pakt haar foto van het kastje dat naast zijn bed staat. Twee maanden geleden zou ze hem al een uur daarvóór wakker hebben gemaakt. Hij beweegt zijn vingers heel langzaam over haar gezicht en laat ze even rusten op haar mond. Met zijn wijsvinger volgt hij precies de lijntjes rondom haar lippen.

Terwijl hij het dekbed van zijn lijf trapt, denkt hij aan wat ze altijd zei: ‘Kars, kom... opschieten, luiwammes.’ En: ‘Ik roep je nu echt niet meer.’

Het lukt hem niet de klank van haar stem terug te halen. Een stem die hij vijftien jaar lang iedere dag heeft gehoord. Die hem troostte, voorlas, op zijn kop gaf. Maar ook de stem die dagelijks de vreemdste teksten op een overdreven manier uitsprak.

Ze lacht op de foto. Hij is gemaakt tijdens de laatste zomervakantie. Ze was die hele vakantie zo opgewekt geweest, tenminste zo leek het. Ze waren met zijn vijven naar Corsica gegaan. Zijn ouders, zijn zus, hijzelf en zijn vriend Bono. Drie fantastische weken hadden ze gehad. Iedere dag hartstikke mooi weer. Ze hadden veel gezwommen en gedoken. Zijn moeder had niet gedoken, maar dat was vanwege haar ontstoken oor. Vaak had ze in haar eentje wandelingen gemaakt, maar dat deed ze andere jaren ook.

‘Het is weer tijd om even bij mezelf op bezoek te gaan,’ zei ze dan lachend.

Op de foto is ook nog een stukje van Bono te zien. Mama vond hem echt leuk en had wel tien keer gezegd dat ze hem ook wel als zoon had gewild. Hij had Bono laatst nog gevraagd of hem in die vakan-

tie iets was opgevallen aan zijn moeder. Bono had geantwoord dat hij haar echt alleen maar vrolijk had gezien. Ook aan de anderen had hij dezelfde vraag gesteld. Maar zijn zus had haar schouders opgehaald en zijn vader had geantwoord: 'We zullen nooit weten hoe ze zich voelde.'

Hij zet de foto terug en voelt weer die zware druk in zijn hoofd. Iedere morgen neemt hij twee paracetamolletjes, maar de strakke band om zijn hoofd verdwijnt er niet mee.

Zijn moeder was altijd zo lief geweest als hij zich niet lekker voelde. De laatste keer, toen hij thuis moest blijven vanwege een keelontsteking, had ze nog een videoband van *The Dangerous Virus* voor hem gekocht. Het één na laatste cadeautje dat hij van haar heeft gekregen. Het allerlaatste cadeautje is een stukje koraal in de vorm van een pijl. Ze had het tijdens de vakantie van een strandverkoper gekocht. Toen ze het aan hem had gegeven, had ze gezegd: 'Kijk maar of je er een hangertje van wilt laten maken of dat je het wilt bewaren als herinnering aan mij.'

Ze wist het toen al. Ze was het toen al van plan geweest. Maar hij had het niet in de gaten gehad. Niemand had het in de gaten gehad. Hij heeft er geen hangertje van laten maken. Misschien moet hij dat nog eens doen, maar voorlopig bewaart hij het stukje koraal op een goede plaats: onder zijn kussen. Het voelt alsof er nog een stukje van haar dichtbij is.

Was hij, of waren anderen, ook wel lief genoeg voor haar geweest als zij zich niet lekker voelde? Hij wist ook wel dat er perioden waren geweest waarin ze niet happy was. Begin dit jaar nog. Ze was twee weken thuisgebleven. 'Oververmoeid,' had ze gezegd. Waarschijnlijk had ze zich toen ook somber gevoeld, maar ze had er niet over gepraat. Tenminste niet met hem. Hij kan zich eigenlijk niet herinneren dat ze ooit iets over sombere gevoelens heeft gezegd. Ze slikte er soms wel pillen voor, maar of ze die de laatste tijd ook nog had ingenomen...

De vakantie op Corsica moet voor haar een hel zijn geweest. Hoe kon ze dan toch zo normaal doen?

Het is moeilijk om er met zijn vader over te praten. Die geeft alleen maar korte en vage antwoorden op zijn vragen. Het lijkt soms of hij iets verzwijgt.

Zijn zus praat wel met haar vriendinnen over haar moeder. Hij heeft laatst een gesprek van Tine met haar vriendin Liz afgeluisterd. Hijzelf had Liz doorverbonden naar Tines kamer, maar hij had daarna stiekem meegeluisterd. Liz had zijn zus getroost met de woorden: ‘Tine, je moet je niet zo schuldig voelen, het heeft echt niets met jou te maken.’

Tine had wel tien keer achter elkaar gezegd dat ze spijt had van de ruzies met mama en dat ze het nooit meer goed zou kunnen maken. Het gekke was dat ze daarna samen met Liz weer vreselijk had moeten lachen om een jongen uit hun klas.

Hij heeft zelf in het begin ook wel schuldgevoelens gehad. Natuurlijk had hij aardiger voor haar moeten zijn. Niet dat ze vaak ruzie hadden gehad, maar hij had haar behoorlijk kunnen irriteren als hij weer te laat zijn bed uit kwam of zijn kleren en spullen van school overall liet slingeren. Hij herinnert zich nog heel goed hun laatste woordenwisseling. Hij had de tas met vakantiespullen vergeten uit te pakken en de natte kleren hadden een spoor van zwarte vlekken op de andere kleren achtergelaten. Na een week had ze de tas onder zijn bed ontdekt. Ze had de kledingstukken er een voor een uit gegooid. Bij ieder zwartgevekt stinkend stuk katoen was haar woede toegenomen en op het laatst had ze alleen maar gezegd: ‘Zorg zelf maar dat het schoon wordt, ik heb hier geen zin in.’

Hij had ze in de wasmand gegooid en haar echt beterschap beloofd. De volgende dag lagen de kleren weer schoon in zijn kast. Zo was ze nu eenmaal. Ze kon niet lang boos blijven.

Hij had zijn vrienden niets verteld over zijn verdriet en zijn vrienden hadden hem er ook niet naar gevraagd. Bono had hem in het begin wel enkele mailtjes gestuurd, maar ook met hem kan hij er niet echt over praten.

De kleren die over de stoel hangen, heeft hij al minstens drie dagen aangehad. Hij trekt ze naar zich toe en kleedt zich liggend op zijn

bed aan. Op zijn trui zitten twee vlekken, maar er is toch niemand die er iets van zegt.

Hij staat langzaam op, pakt zijn rugtas in en loopt naar de spiegel. Zijn haren staan stijf van de gel en er is weer een puist bij gekomen. De Clearasil is al een tijdje op, maar hij heeft geen zin om daarvoor naar de winkel te gaan en zijn vader vergeet dat soort dingen.

Hij houdt zijn handen onder de kraan en gooit het koude water in zijn gezicht. Als hij bij de deur is aangekomen, staat hij stil. Hij draait zich om en kijkt nog een keer naar haar gezicht. Met zijn achterhoofd bonkt hij een paar keer tegen de deur. Bij elke bonk vloekt hij.

Hij loopt terug naar het kastje naast zijn bed, pakt de foto weer op en voelt tranen over zijn wangen lopen. Ze vallen op het glas. Zijn moeder blijft hem lachend aankijken. 'Ja, lach jij maar. Je moest eens weten hoe ik je mis. Het is niet eerlijk, ik wil dat je terugkomt. Mam, waarom heb je het gedaan?'

Hij gooit de foto op zijn bed en haalt zijn neus luidruchtig op.

2

Morgen is het alweer twee maanden geleden. Het was op een dinsdag. Op zes september om precies te zijn. Dinsdagen zijn normaal gesproken wel te doen. Tot twee uur les en geen training of muziekles. Wouters, de directeur van school, was die dag tijdens de wiskundeles in de klas gekomen. Nadat hij even met mevrouw Bekkens had gepraat, was hij langzaam in zijn richting gelopen. Hij was stil blijven staan bij zijn tafeltje, had zijn hand op zijn schouder gelegd en hem zacht gevraagd even mee te komen. De toon waarop hij het had gevraagd, was opvallend serieus geweest. Het was doodstil geworden in de klas en ze hadden hem massaal aangestaard. Hij herinnert zich nog precies de woorden die Wouters op de gang met een hese stem had gezegd: ‘Kars, ik breng je naar huis, er is iets ergs gebeurd.’

Hij had in eerste instantie aan Tine gedacht. Waarom weet hij ook niet. Misschien omdat ze kort daarvoor zomaar een keer flauwgevallen was.

Pas in de auto van Wouters had hij de moed gehad om te vragen wat er was gebeurd.

‘Het is iets met je moeder, maar ik weet niet of ik het je moet vertellen. Ik denk dat je familie dat beter kan doen.’

‘Wat is er dan met mijn moeder?’ had hij gevraagd.

Wouters had hem met een bedroefd gezicht aangekeken en gezegd dat zijn familie het hem zelf moest vertellen.

‘Ze is toch niet dood?’ had hij uitgeroepen. Wouters had niets meer geantwoord.

Hij had niets meer gevraagd.

Tijdens de rest van de rit naar huis had hij zich afgevraagd wat er ge-

beurd kon zijn. Ze kon niet dood zijn, maar wat dan wel? Hij had de beelden van die morgen als een film in zijn hoofd afgedraaid. Hij was zijn moeder op de gang tegengekomen. Zij had net gedoucht en hij had nodig moeten plassen. Ze had naar hem gelachen en gezegd dat ze zijn kapsel toch wel heel apart vond. Ze hoefde die dag niet te werken. Op dinsdag had ze altijd haar relaxdag. Ze zou gewoon thuis zijn, op haar werkkamer, of in de keuken of onder de zonnebank.

Toen hij de politiewagen voor hun huis had zien staan, waren zijn gedachten even helemaal tot stilstand gekomen. Hij had het gevoel gekregen alsof er iemand met alle kracht op zijn borst drukte. De angst had hem verlamd. Hij had willen schreeuwen en huilen, maar hij was doodstil gebleven.

Zijn vader was hem tegemoet gelopen. Het was hem meteen opgevallen dat hij had gehuild. Zijn vader had hem op een vreemde manier aangekeken, bijna dreigend, en hij had alsmaar nee geschud. ‘Wat is er, waar is mama?’ had hij geroepen.

Zijn vader was zonder te antwoorden weer naar binnen gelopen. Wouters had Kars een duwtje in de rug gegeven en hij was zijn vader gevolgd.

Toen hij de woonkamer was binnengekomen, hadden er twee politieagenten en de huisarts aan tafel gezeten. Ze waren alle drie opgestaan toen ze hem zagen.

De agente die op zijn moeders stoel had plaatsgenomen, was op hem toe gelopen en had haar hand – net als Wouters – even op zijn schouder gelegd.

‘Ga even zitten, Kars,’ had ze gezegd.

Hoe weet ze hoe ik heet? had hij zich afgevraagd.

Hij was tegenover haar gaan zitten. Hij kan zich haar bezorgde gezicht ook nu nog precies voor de geest halen.

Ze had hem een paar seconden aangekeken zonder iets te zeggen.

‘Wat is er met mijn moeder?’ had hij geroepen.

‘Kars, je moeder is dood,’ had ze heel rustig gezegd.

Even was er een afgrijselijke stilte geweest, waarin hij alleen maar beelden van zijn moeder had gezien.

Dood. Mijn moeder is dood. Dood. Mijn moeder is dood. Het was alsof een vreemde stem de zin in zijn hoofd probeerde te stampen. Hij had willen vragen hoe ze was doodgegaan, maar er was geen enkel woord meer uit zijn mond gekomen.

Hij had met zijn ogen naar zijn vader gezocht, maar die was blijkbaar even ergens anders geweest.

Zijn vader, die had het hem moeten vertellen. Nu had hij van een wildvreemde vrouw moeten horen dat zijn moeder dood was.

‘Ze heeft vanmorgen een einde aan haar leven gemaakt,’ had de agente hem even later verteld.

Een einde aan haar leven gemaakt? Wat had ze gedaan? Een einde aan haar leven gemaakt?

Zijn moeder had zélf een einde aan haar leven gemaakt? Hoe wisten ze dat? Waren ze er soms bij geweest?

‘Wat heeft ze dan gedaan?’ had hij willen weten.

‘Waarschijnlijk een overdosis medicijnen,’ was het korte antwoord van de agente geweest.

Hij kan zich minder goed herinneren wat er na dat moment nog meer was gebeurd. Wel dat hij zich vreselijk boos had gevoeld. Vol ongeloof had hij voortdurend geroepen dat zijn moeder zoiets nooit zou doen. Hij had het niet geloofd. Ze was gewoon even weg, maar zou zeker terugkomen. Ze hadden zich vergist.

Na een paar minuten had hij haar willen zien, maar ze was niet meer thuis geweest. Ze hadden haar naar het ziekenhuis gebracht. Hij had naar haar toe willen gaan, maar ze hadden hem tegengehouden. De mannelijke agent was recht voor hem gaan staan, had hem stevig vastgepakt en iets gezegd als: ‘Het kan echt niet, jongen.’

Zijn vader had toestemming gegeven voor autopsie en dat betekende dat ze haar snel hadden moeten opereren. Hoe had hij het goed kunnen vinden dat er in haar lichaam werd gesneden? Ze wilden er zeker van zijn dat de overdosis medicijnen de doodsoorzaak was geweest. Hij had het allemaal niet geloofd. Hij had geschreeuwd dat hij het recht had zijn eigen moeder te zien, of ze nu dood was of niet. Hij moest haar zien.

Na een tijdje was hij iets rustiger geworden en had hij precies willen weten wat er gebeurd was. Hij had de indruk gekregen dat ze hem niet alles wilden vertellen, maar later was de huisarts bij hem komen zitten. Hij had zijn vragen zo goed mogelijk beantwoord. Ze had hoogstwaarschijnlijk een overdosis medicijnen geslikt. Ze hadden een aantal lege pillenstrips op haar nachtkastje gevonden. Het was voor de huisarts een raadsel hoe ze aan de grote hoeveelheid medicijnen was gekomen. Hij had ze niet zelf voorgeschreven. Zijn vader had haar rond het middaguur gevonden. Mama had geweten dat hij haar zou vinden. Op dinsdagmiddag had zijn vader namelijk altijd een vergadering in de buurt en kwam hij tussen de middag thuis eten.

Ze was toen waarschijnlijk al een uur dood geweest, had de huisarts verteld. Ze had aangekleed op bed gelegen. Zijn vader had hem later verteld dat hij aanvankelijk had gedacht dat ze sliep. Hij had haar nog gevraagd of ze zich niet lekker voelde. Wat moet dat een shock zijn geweest. Hij had geen afscheidsbrief of iets dergelijks gevonden.

Ze had dus kort nadat Kars 's morgens was vertrokken de pillen ingenomen. Ze had hem gewoon straal voor de gek gehouden. Hij had in zijn geheugen gezocht naar haar laatste woorden. 'Dag jongen,' had ze die morgen gezegd toen hij naar school was vertrokken. Anders had ze toch altijd 'Tot straks' gezegd?

Hoe had ze dát kunnen doen? Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is dat je voor de laatste keer in je leven je zoon ziet.

Er waren 's middags en 's avonds allerlei familieleden en bekenden gekomen. Hij was naar zijn kamer gegaan en had als een bezetene tegen de boksbal gemept. Zijn vingers waren ervan gaan bloeden. Daarna had hij een tijd op zijn bed gelegen. Hij was zelfs in slaap gevallen en had van haar gedroomd. Hij kan zich de akelige droom nog goed herinneren. Zijn moeder zakte weg in een moeras en niemand kon haar helpen. Ze zakte steeds verder weg. Het was zo afschuwelijk allemaal.

Tine was totaal in paniek geraakt. Ze was kort na hem thuisgeko-

men. Haar gezicht toen ze de agenten zag zitten. Hij had echt gedacht dat ze zou gaan flauwvallen, maar in plaats daarvan had ze gegild en geroepen: 'Nee, mama, nee!'

Hij had haar willen troosten, maar hij was op een grote afstand van haar blijven staan en had door zijn tranen heen alleen maar een wazig beeld gezien. De agente had haar naar de bank geleid en toen ze bijna stikte omdat ze geen adem kon krijgen, had de huisarts haar iets kalmerends gegeven. Ze was daarna opvallend rustig geworden en had zelfs later in de middag voor iedereen brood gesmeerd. Alsof ze meteen de rol van mama over wilde nemen. Hij had geen hap door zijn keel kunnen krijgen.

Zijn vader had de eerste paar uur niets gezegd. Helemaal niets. Hij had zijn vader nog nooit zo verdrietig gezien. Het was zo afschuwelijk geweest om hem alleen maar te horen kreunen en huilen.

Pas lang nadat de agenten waren vertrokken, was zijn vader opgestaan. Hij was als een zombie naar hem en Tine gelopen. Even had hij hen beetgepakt. Hij had telkens weer dezelfde woorden gemompeld: 'Ik snap het niet, ik begrijp er niets van.'